

lit toch genomen van October, waar de Synode aan

stellen, dat men swaart. Het strekt genomen is. Ik daarmee het voor het ligt er, en — id. En daar wordt

ergerd, want ook van ons zendings et de 150 Psalmen, zijn samenstelling, neerde, en volgens gadering niet met en in staan. Maar feit vroeger niet de Synode, terwijl formeerd kerkelijk eft gesanctioneerd onzer Helpers ge n de ziel van den gen, en voor hare in gebruik nemen gebeden wordt, of mpel wil beschou- zij liederen laten voorbeeld schering opgeven, waarin rkennen, ja geheel nen te mijn aan een beroep op de ls het mij ergert, sterrein alleen een i derde van onze id op andere, dan rkomen, dan stelt aangeven, in het formeerde boek, b

arvoor? j enig nadenken,

het ons mee: Dat oefeningen op het t de 150 Psalmen) „omdat daardoor erdere uniformiteit rderd“.

adingsblad. sofd?

duidelijk kunnen in het kerkgezag eken zijn! Boeken, chillen. Niet alleen n en in het andere , dat de Psalmen berijming zijn, en oeten worden. Er e boeken dezelfde , die een overeen n zulke twee ver bben om de een ren.

en wordt daardoor nt en hebben de (en er zijn er, die als zij in de Ge te maken van het of halve Psalmen, , verhoogd door de van die Psalmen, lezen. De Gemeente t (zoo hoog worden) een Psalm komt , zooveel van den en hooger nummer.

reeds een boek had elten van Psalmen) een boek met alle i dat andere boek aant een plaats te en bevorderen? een uitspraak den ten. Daarvoor heb grootste kerkelijke n, die daar de le an ik toch onnoge gemeend is. Ik e mannen, die di op de Synode doot heeft gehad, dal

ij de Kerken (pre dit lezen) op aan ten te maken, hoe met onze beginse ken genomen kos et belang van de diend is; of — de f hier niet terwille rukt en het recht et zoo maar naat dergeteekende niet

in deze zaak geel ezwaren tegen het k heeft overwogen e eerste plaats rust een onjuiste voor ; maar — hiermee en, niet geheel ver n behoorlijk kennis Als Ds B. zegt, dat tten om over alle dat geen veront voordelijkheid voor

het angereformeerde besluit van zich af kan schuiven. Hij had genoeg gegevens om te weten, dat de Deputaten niet mochten voorstellen, zooals zij gedaan hebben.

En, — in de Kerken, ook op de vergadering der Synode, waren er genoeg menschen, die dit konden weten. Dit mag zoo niet blijven zitten. Als de Kerken in hare hoogste vergadering weigeren recht te doen, dan is de eere weg. De eere der Kerken eischt, dat zij mijne beschuldiging afwijzen, of mij voor hetgeen ik aan haar adres gezegd heb, ter verantwoording roepen. Ik ben ten volle bereid mij te verantwoorden.

Wonsobo.

K. VAN DIJK.

Freudianismen inzake het N. T.

„De Hervorming“ (vrijzinnig) geeft een bespreking van Dr J. C. A. Fetter, Menschbeschouwing en zielzorg, 1933. Blijkbaar heeft de schrijver van Freud het een en ander met instemming gevolgd. De recensent, Ds Drijver, is daar niet zoo maar over te spreken. Hij schrijft o.m.:

Verklaart Dr Fetter veel van de grootmeesters der nieuwe zielkunde te hebben geleerd, zonder het daarom in alles met hen eens te zijn, de erkenning, dat wij veel van hem geleerd hebben, houdt daarom geen hylal in op alle punten. Met name hebben wij bezwaar tegen de psychologische toelichtingen op enkele plaatsen uit het Nieuwe Testament, waar eene exacte theologische uitleg ons liever ware geweest.

Staan wij hierbij even stil. Dat Jezus goed deed met tot het volk in gelijkenissen te spreken, verklaart Dr F. uit de gave der eenvoudige volksziel, geestelijke waarheden te verstaan, indien deze in een beeld tot haar worden gebracht.

Maar de evangelisten zeggen juist, dat Jezus in gelijkenissen sprak, opdat degenen, wien het gegeven was, hem zouden begrijpen, terwijl de groote menigte zou hooren zonder te verstaan. Dit is precies het omgekeerde en hangt samen met den aard van de „maschal“ (de gelijkenis) in de wereld der Joodsche apocalyptiek, waarin zeer vele der N. T. sche parabels thuisbehooren. Zij is de typische vorm om over de „verborgenheden van het Rijk Gods“ te spreken, zoo dat de ingewijden het begrijpen, maar het aan de oningewijden ongaat. Op dezelfde manier bedienen ook wij ons nog van beeldspraak in het bijzijn van kinderen, die niet alles behoeven te weten. Vader zal hijv. aan tafel aan moeder vertellen, dat mijnheer A. in een groot huis woont, doch dat er „zilveren pannen op zijn“. Sapiënti sat!

Freud's opmerking over Matth. IV: 4: „de mensch zal bij brood alleen niet leven“, moge psychologisch de moeite waard zijn, zij slaat op de traditioneel-populaire uitlegging, niet op den oorspronkelijken, juist zin van Jezus' antwoord. Deze bedoelt te zeggen: het is niet noodig, dat de steenen in brood veranderen; want, zoo Hij dit wenscht, kan God de menschen voeden met alles wat zijn Almacht tot voedsel bestemt. (Zie aant. Leidsche Vert. op Deut. VIII: 3, waaraan het woord ontleend is). Met sublimering van de „libido“ tot geestelijk streven, heeft dit niets te maken.

Een laatste aantekening bij „het eigenaardig psychologisch licht“ waarin Dr F. Lucas X: 27 ziet. Hij vermeldt de vier uitdrukkingen God liefhebben met geheel het hart, geheel de ziel, alle kracht en geheel het verstand, zelfs in het Grieksch. Wij hebben hier een aanhaling uit de Wet. (Deut. VI: 5) in het oorspronkelijke luidende: „Gij zult God, Uw Heer, liefhebben met geheel uw hart, van ganscher ziel en met al uwe kracht. Marcus en Lucas, dezen tekst aanhalende, voegen er met geheel uw verstand bij. M. i. niet uit eenige psychologische overweging, maar eenvoudig, omdat zij de plaats overnemen uit de Septuaginta (de reeds lang bestaande Griekse vertaling van het O. T.), waarin het Hebr. woord voor hart vertaald wordt door een Grieksch woord, dat evengoed hart als verstand beteekent. Mattheus geeft: hart, ziel en verstand, doch laat alle kracht weg. Wel een bewijs, dat de splitsing van hart in hart en verstand, niet geschiedt om eene vierdeelige zielsontleding te krijgen.

In ieder geval mag men niet verwijzen naar den Grieksch tekst bij Lucas zonder verder te kijken.

Onnoodig te zeggen, dat, indien reeds Ds Drijver bezwaar heeft, wij ze natuurlijk nog veel sterker hebben. Temeer daarom vond ik het aardig, den lezers dit citaat uit een vrijzinnig orgaan te kunnen overleggen.

Paulus, zich vergissende volgens Prof. Cramer.

In het verslag van Prof. Cramer's laatste lezing te Ede gehouden („Edesche Crt“) lezen we:

Men kan zoo zien bij het gebruik van beelden, aldus de spreker, dat Paulus een stadsmensch is geweest. Zijn beelden zijn anders dan die uit het Evangelie; daarin ademt de natuur en het buitenleven. Paulus spreekt gemakkelijker met beelden van rechtbank, krijgsman, wedloop enz. En waagt hij zich al eens aan een landmanbeeld, dan vergist hij zich. Geen kweker zal het „enten“ van Paulus onderschrijven; noch eenige boer den uitroep: „zorgt een boer voor ossen!“

Dit laatste zal wel bedoeld zijn naar den tekst: Zorgt ook God voor de ossen? Maar dan is natuurlijk bedoeld bij Paulus: zorgt God, in een wetsartikel van bijzondere openbaring, (nu alleen maar) voor de ossen? Of heeft dat, als hij het doet, hoogere beteekenis, breder verband, dan alleen in die ossen te stellen is? Het gaat daar over de messiaansche beteekenis van Israëls wetten,

welke messiaansche beteekenis tot den landbouw toe beheerschte.

En wat dat „enten“ betreft: ik moet den kweker nog ontmoeten, die Rom. 9—11 opzij praten kan.

De uitlegging van het telegram.

We herinneren ons de wisseling van telegrammen tusschen de Geref. en de Chr. Geref. Synode. We herinneren ons, wat Prof. Visscher ervan zei, hoe „De Wakker“ erover schreef, en hoe velen in onzen kring blij waren als een kind om den naar het scheen bemoeigenden, wij naar gehoorzaamheid neigenden, tekst van de Chr. Geref. Synode. Thans schrijft één der „Wekker“-redacteuren, verbonden aan de Apeldoornsche school:

B. B. te A. Uwe vraag omtrent de vereeniging aller Gereformeerden vindt u opgelost in de verklaring, welke de leden der Synode bij aanvang dier samenkomst afleggen. Dan betuigt heel de Chr. Geref. Kerk: „dat wij ieder in onze kerkelijke gemeenschap gaarne opnemen, die met deze belijdenis (De drie formulieren van eenigheid) instemt“. De weg staat dus open voor alle Gereformeerden, die van harte instemmen met de leer onzer kerk. In overeenstemming met die verklaring en in dien zin zonden wij ons telegram naar de Synode van Middelburg en kan ik bidden om de eenheid aller Gereformeerden. Wij hebben dus een Synodaal uitgesproken standpunt der Chr. Geref. Kerk“.

Men ziet het: dat hier een standpunt ingenomen wordt, dat nog al verschilt van wat velen onzer meenden te mogen zien ingenomen door de Chr. Geref. Synode. Natuurlijk vergeet ik niet, dat deze uitlegger tenslotte niet de Chr. Geref. Kerk is, maar wat hij zegt, zal toch wel gewicht in de schaal leggen. Het blijkt, dat er in Apeldoorn nog meer tegenhouders van den wagen zijn, dan we tot nu toe aangenomen hebben. „De weg staat open“, — men ziet, dat wat ons blad aan concessies bereid was te geven, aan gene zijde der scheidslijn geen weerklank vindt. En als „onze“ „ruimte“ dezen leiders nog veel te „ruim“ is, dan behoeft men niet eens te vragen, hoe men daar denkt over de eenheidsdroomen van andere geref. organen.

Wij herhalen: velen in de Chr. Geref. Kerk willen. Maar Apeldoorn wil niet. En waar blijft de stem, die in Indië sprak? We weten nu van twee Apeldoornsche leiders, hoe ze erover denken. Ook van enkele curatoren. Thans zouden we graag een concreet antwoord hebben van den man, die uit Indië naar Nederland is teruggekeerd, en zijn eenheidswoorden in daden kan omzetten.

Geduld, geduld. En niet vergeten, nuchter te blijven. Maar onder het Chr. Geref. volk groeit verzet tegen deze leiding.

„Geen politiek op den kansel“?

Men kent de leus van wie de kerk alleen maar in de ruimte willen laten praten. Inzake staking, etc. Ook in kwestie van politiek. Dr W. H. Gispén merkt hier tegenover op in „Delftsche Kb.“:

Ja, als men de Kerk den mond kan snoeren, ook wanneer zij opkomt voor den Christus, dan laat eveneens het Duitsche nationaal-socialisme het niet.

Mag de Kerk zwijgen?

Wanneer het Oude Testament wordt verworpen?

Wanneer de God van het Oude Testament wordt gehoord en lager gesteld dan Wodan?

Wanneer de mensch wordt verafgood?

Wanneer de Staat wordt gesteld boven de Kerk?

Wanneer het ras wordt verheerlijkt en de rassen-kwestie zelfs in de Kerk een rol moet spelen?

En dit alles gebeurt op dit oogenblik in Duitschland.

En in Rusland worden de geloovigen vervolgd.

Daarom worden, Goda zij dank, bij ons, ook op den kansel, de verderfelijke beginselen, die aan nationaal-socialisme, fascisme en communisme ten grondslag liggen, nog bestreden.

Het zou verzaking van plicht zijn, wanneer het niet, op gepaste tijden, geschiedde.

Beginnelen bestrijden, en dan zoo ver dat kan, — dat brengt natuurlijk de consequentie mee, dat men ook zeggen kan, en moet: daar en daar en door dien en dien worden die beginselen gepredikt, tegen die en die praxis moet ge u dus te weer stellen.

„Nog eens: „een kribbe.“

De geleerden zijn het nog niet eens. We citeerden Dr Bouma, geven daarom thans ook het woord aan Ds De Bondt („Leidsch Kbl.“):

3. Die lidwoorden-geschiedenis (niet „de“, maar „een“ kribbe, K. S.) is echter niet van die importantie, als de breedheid, waarmee Dr Bouma haar behandelt, zou doen vermoeden. Het volle accent komt hier op het zelfstandig naamwoord. De Heere Jezus is niet gelegd in 'n wieg, maar in 'n kribbe.

4. James Neil deelt mede, dat er minstens aan elke zijde van dat lager gelegen gedeelte een kribbe stond. Daarom mag men uit de lezing „de kribbe“ in een Hollandsche bewerking van Neil, waarin de Statenvertaling geciteerd wordt, niet te veel afleiden.

5. Tegen de gedachte, dat de kribbe verplaatsbaar was, heeft niemand minder dan Zahn bezwaren ingebracht. Hij zegt: 't Was maar niet een verstelbare voederbak, zooals ge die voor herbergen nu hier dan daarheen verplaatst vindt, maar een in den stal ingebouwde krib.

6. Volgens de redeneering van Dr Bouma wordt het dus zoo, dat Jozef en Maria wel in de herberg

zijn. Er is in die ruimte alleen geen wieg. En toen hebben ze een kribbe laten aanrukken, die wel ergens neergezet, of anders opgehangen kon worden.

Ik blijf dat een gewrongen verklaring vinden. En liever houd ik me aan de tegenstelling. Jozef en Maria waren niet in de herberg. Zij waren in een andere ruimte, waar de kribbe thuis behoorde.

Immers wat voor idee iemand ook heeft van de „herberg“, of dat nu een logement, een karavansera, of een logeerkamer was, ieder meende toch hierin de Schrift te verstaan, dat Jozef en Maria daarin zich niet bevonden om de heel eenvoudige reden, dat er voor hen geen plaats meer was.

Alleen Zahn laat het woord herberg op stal slaan. Hij handhaaft zeer sterk, dat het een veestal was. En omdat er in dien stal anders geen plaats was, legde Maria haar Kind in de kribbe.

Maar overigens maken, bij mijn weten, alle verklaarders deze tegenstelling: Voor Jozef en Maria geen plaats in de herberg en daarom gingen ze naar een andere ruimte, waarin een kribbe stond.

7. Als Dr Bouma dan ook opmerkt, dat hier van geen volledige tegenstelling sprake is, heeft hij daarin volkomen gelijk, maar zou de ook volgens Dr Bouma zoo uitnemende kenner van het Palestijnsche leven en de Palestijnsche huizen, James Neil, ons hierin nu niet kunnen helpen?

Het eenvoudige Palestijnsche huis bestond uit twee gedeelten. Een hooger voor de menschen, een lager voor het vee. Maar die twee gedeelten vormden samen het ééne huis. Daarom is er niet zoo'n volledige tegenstelling tusschen woonvertrek en veeafdeeling.

Omdat er in het woonvertrek voor Jozef en Maria geen plaats was, vertoefden zij in die veeafdeeling. Daar werd de Heiland geboren en Maria legde haar eerstgeboren Zoon in een kribbe, omdat voor hen geen plaats was in de herberg.

We voegen er niets aan toe, want we kunnen dat niet.

K. S.

Almanak van het Studentencorps „Fides Quarit Intellectum“ te Kampen voor het jaar 1934.

G. Ph. Zalsman. — Kampen. 1934.

De Kamper almanak is in dit jaar later dan gewoonlijk, omdat er een lustrum gevierd is in het begin van dit jaar, en men het — terecht — noodig vond, dat lustrum ook te gedenken in den almanak. Daarom haasten we ons, hem aan te kondigen.

En we doen dat met vreugde.

In 200 bladzijden wordt dezen keer alles, wat in den „bewogen jaarkring in het bestaan van de Theologische School“ gepasseerd is, herdacht. Men ziet het reeds aan de portretten; behalve de gewone van rector en corps-senaat, behalve ook het portret (naar schilderij) van den heer S. Wierenga, overleden student, werden opgenomen de foto's van de overleden professoren Lindeboom en Bouwman, van den uit den actieven dienst getreden hoogleeraar dr A. G. Honig, en van de nieuwe hoogleeraren. Zoo geven reeds deze portretten een spiegel van „lief en leed“. Gelijk ook de pas geschiedte, uitnemend geslaagde, en hier prettig „verslagen“ lustrumviering op de geheel eigen wijze van het studentenleven aan dit „lief en leed“ uitdrukking heeft gegeven.

Ook om andere redenen verdient de almanak, waarvan mij een aankondiging gevraagd is, de aandacht. Mooi werk gaf de „eminente corpsteekenaar“, de heer J. G. W. Terhaak, niet alleen in den kalender, waar motieven uit Hebr. 11: 4, 5, 7, 8, 11, 16, 17, 20, 21, 22, 29, 31 zijn verwerkt, maar ook in de rubriek Varia, en voorts heel den almanak door.

De officiële gegevens omtrent de Theol. School en het Corps zijn, zoover dat mogelijk is, en de gegevens ernstig bedoeld zijn, nauwkeurig bijgehouden.

Maar wat erop volgt heeft natuurlijk in dit jaar bijzondere belangstelling.

Allereerst dan is er een tweetal herdenkingsartikelen, het eene, over prof. Lindeboom, geschreven door prof. Waterink, het andere over prof. Bouwman, geschreven door prof. Noordzij. Beide lijken mij bijzonder goed geslaagd. Met bijzondere instemming citeer ik uit het eerstgenoemde artikel, dat „er geen ernstiger smaad op Lindebooms nagedachtenis is geworden dan die, welke o.a. door Ds Jongeleen in zijn verhandeling over de vereeniging van '92 naar voren gebracht werd“ (men lette hier op dit beteekenisvolle „o.a.“). En met groote belangstelling las ik van de moeilijkheden, waarvoor wijlen prof. Bouwman zich geplaatst zag bij zijn benoeming tot hoogleeraar te Kampen. Als men daarvan leest, komt er groote dank in het hart voor de totaal andere toestanden, waaronder thans zij hun benoeming ontvingen en konden aanvaarden, aan wie hier een welkom toegeroepen werd. Nadat vervolgens een zuiver woord gewijd is aan de gedachtenis van den heer Wierenga, wordt door ds H. Knoop, Rotterdam-West, een bijzonder prettig, en door ieder, die prof. Honig kent, onmiddellijk van harte onderschreven woord ten afscheid aan prof. Honig gegeven. Na vermelding van de voornaamste data der nieuw opgetreden hoogleeraren volgt dan een door K. L., die overigens in de lijst der corpsleden niet te vinden is, en dus wel anders heeten zal, geschreven: „Tot erkenning komen“ (Joh. 10: 41b); zeer goed gedacht. Van H. komt er daarna een zeer solid artikel: „Enkele opmerkingen over den Talmood en zijn ontstaan-geschiedenis“; het dwingt respect af door den zorgvuldigen arbeid, die er aan besteed is. En natuurlijk ook door het resultaat van dien arbeid. Ook voor niet-theologen — het Corps heeft natuurlijk ook graag onder hen koopers, en daarom zeg ik het even — heeft dit wetenschappelijke artikel toch veel wetenswaardigs, dat zij met interesse en niet zonder leering volgen zullen. Ein-